

**भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र
या आठवड्यातील हवामान अंदाज
गुरुवार (22/01/2026) – बुधवार (28/01/2026)**

स्थान	तापमान (°C)		पावसाची शक्यता	ढगांचे आच्छादन	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास) किमान-कमाल	सापेक्ष आर्द्रता %
	किमान	कमाल				
नाशिक	12-14	25-28	नाशिक, ओझर, कळवण, पिंपळगाव बसवंत, दिंडोरी, पालखेड, लोणी, वणी-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	9-15	28-36
पुणे	13-16	29-32	पुणे, फुरसुंगी, लोणी काळभोर, उरुळी कांचन, पाटस, यवत, नारायणगाव, बारामती, इंदापूर-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	06-12	22-30
सोलापूर	10-16	29-32	सोलापूर, तुळजापूर, औसा, वैराग, बाशी, पंढरपूर, नान्नज, लातूर-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	05-12	24-31
सांगली	12-17	30-33	सांगली, मिरज, वाळवा, पलूस, कवठा, पळशी, खानापूर विटा, शेटफळ, शिरगुप्पी -गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	11-15	24-29
विजयपुरा	16-20	29-33	चडचन, तिकोटा, तेलसांग, विजयपुरा-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	16-21	21-28
हैदराबाद	14-16	29-32	हैदराबाद, मेडचल, झहीराबाद - गुरु - बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	13-15	30-34
सातारा	10-16	29-32	सातारा-शुक्र-रिमझिम पाऊस, खटाव, फलटण- गुरु-बुध- पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	05-12	24-31
अहमदनगर	14-17	27-30	संगमनेर, राहाता, कोपरगाव, अकोले, अहमदनगर, श्रीगोंदा, कर्जत, जामखेड - गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	08-19	28-32
जालना	14-18	27-30	जालना, अंबड, घनसावंगी, जाफ्राबाद, मंठा-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	04-13	29-36
बुलडाणा	14-16	24-28	द.राजा, बुलडाणा, चिखली, सिंदखेड-	स्वच्छ ते	06-22	31-42

			गुरु-बुध-पाऊस नाही.	ढगाळ		
कोल्हापूर	11-15	31-34	कागल, करवीर, गगन-बावडा-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	09-14	21-32
बेंगळूरु ग्रामीण	11-18	28-31	अनेकल, दोड्डाबल्लापूर, बेंगळूरु - पूर्व, बेंगळूरु-उत्तर, बेंगळूरु -गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	10-17	17-46
बेलागावी	12-17	26-29	बेलागावी, गोकाक, अथनी, चिकोडी-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	10-15	27-44
बिंदर	15-18	26-30	बिंदर, हुमनाबाद, बसवकल्याण -गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	07-14	29-35
बागलकोट	16-20	29-33	बागलकोट, जमखंडी, हुंगुंड, मुधोळ-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	16-21	21-28

टीप: बरील हवामान माहिती खालील संकेतस्थळांवर दिलेल्या हवामान अंदाजाचा सारांश आहे

<https://www.weatherground.com/?cat=weather>

<https://indiaagriculture.gov.in/weatherdata/BlockWindex.php>

<https://www.timeanddate.com/weather/india>

भाकृअनुप-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र अचूकतेचा दावा करत नाही.

II. पाणी व्यवस्थापन

अपेक्षित पॅन बाष्पीभवन: 4 - 6.0 मिमी

शिफारस केलेले सिंचन प्रमाण:

1. जर माती वाप्सा (क्षेत्र क्षमता) स्थितीत असेल तर द्राक्षबागेला पाणी देऊ नये.
2. बंधारे ओले ठेवण्यासाठी मल्टिंगचा सराव करा. यामुळे बांधाच्या पृष्ठभागावरील ओलाव्याचे बाष्पीभवन झाल्यामुळे रुट झोनमध्ये तयार होणारी क्षारता कमी होईल.
3. बेरीच्या विकासाच्या अवस्थेत, ठिबकद्वारे @ 6800 - 10200 लि./एकर/दिवस सर्व द्राक्षे पिकवणाऱ्या प्रदेशांसाठी सिंचन करा.

माती आणि पोषक व्यवस्थापन

1. तापमानात संभाव्य घटासह लवकर परिपक्व आणि रंगीत वाणांमध्ये, पेडिसेल क्रॅकिंग जवळ बेरी क्रॅकिंग / बेरी क्रॅक होण्याची शक्यता असू शकते. जर काढणीचे वेळापत्रक 30 दिवसात केले असेल, तर बोरॉन आणि कॅल्शियमचा वापर करू नये. येथे पैसे आणि वेळेचा अपव्यय होईल. याचा वापर द्राक्षबागेत आढळलेल्या कमतरतांच्या अधीन असावा. छत घनतेवर लक्ष केंद्रित करावे आणि त्यानुसार नियमन करावे. क्रॅकिंग असल्यास, दुय्यम संक्रमण (रोग आणि फळ माशी) नियंत्रित करावी.

2. अनावश्यक फवारण्या टाळल्या पाहिजेत कारण पानांच्या आरोग्यावर प्रकाशसंश्लेषण निर्मितीवर परिणाम होतो. याचा परिणाम घडांच्या विकासावर होईल.

3. येत्या आठवड्यात तापमान कमी होण्याची शक्यता असल्याने, 15 किलो एसओपी दोन स्प्लिटमध्ये लावा आणि वेळीमध्ये पोटॅशियमची पातळी वाढवण्यासाठी एसओपी स्प्रेसह त्याचा पाठपुरावा करा.

बेरी विकास अवस्था:

1. बेरी सेट केल्यानंतर, सुरुवातीला फॉस्फोरिक ऍसिड वापरा @ 2 kg आणि त्यानंतर 5 kg 12-61-0/एकर.

2. बेरीचा आकार 2-4 मिमी असल्यास, कॅल्शियम @ 2 ग्रॅम कॅल्शियम क्लोराईड / कॅल्शियम नायट्रेट प्रति लिटर फवारणी करा. चांगल्या शोषणासाठी GA ऍप्लिकेशन (शक्यतो पुढच्या दिवशी) लगेच फवारणी करा.

3. जर बेरीचा आकार 5-8 मिमी असेल तर कॅल्शियम @ 2 ग्रॅम कॅल्शियम क्लोराईड / कॅल्शियम नायट्रेट प्रति लिटर फवारणी करा. चांगल्या शोषणासाठी GA ऍप्लिकेशन (शक्यतो पुढच्या दिवशी) लगेच फवारणी करा.

4. 6-8 मिमी बेरीच्या आकारानंतर, अमोनियम सल्फेट @ 25kg/एकरच्या रूपात 4 स्प्लिटमध्ये चुनखडीयुक्त जमिनीत आणि युरिया @ 15 kg/एकर इतर मातीत 3 स्प्लिटमध्ये नायट्रोजनचा वापर सुरु करा. पुढील दोन आठवडे 3-4 स्प्लिटमध्ये सल्फेट ऑफ पोटॅश किंवा 0-0-50 @ 25 किलो / एकरसह याचा पाठपुरावा करा.

5. 8-10 मिमी बेरीच्या आकारापासून मॅग्नेशियम सल्फेट @ 10kg/एकर ड्रिपद्वारे वापरावे.

6. पोटॅश सल्फेट आणि मॅग्नेशियम सल्फेट प्रत्येकी @ 3g/एकर 8-10 मिमी बेरीच्या आकारात फवारणी करावी.

7. जर माती चुनखडीयुक्त असेल तर छाटणीनंतर 65-70 दिवसांनी झिंक सल्फेट आणि फेरस सल्फेट @ 5 किलो / एकर द्या.

8. भूरी रोग बुरशी संसर्ग होण्याची शक्यता. द्राक्षांच्या वेलात पोटॅशियमची प्रमाण वाढवा एकतर पर्णासंबंधी स्प्रे @ 4-5 gm SOP/L आणि ड्रिप @ 15 kg SOP/L द्वारे वाढवा जर गेल्या 20 दिवसांपासून लागू केले नाही.

पिकवणे ते कापणीची अवस्था

1. सल्फेट ऑफ पोटॅश @ 25 किलो / एकर 3-4 स्प्लिटमध्ये पुढील दोन आठवड्यांसाठी वापरा. मॅग्नेशियम सल्फेट @ 10 किलो/एकर दोन स्प्लिटमध्ये वापरा.

2. मॅग्नेशियम सल्फेट आणि पोटॅशियम सल्फेट 4 ग्रॅम / लि ची चुनखडीयुक्त जमिनीत फवारणी करावी.

3. पावडर बुरशी संसर्ग होण्याची शक्यता. द्राक्षांच्या वेलात पोटॅशियमची पातळी एकतर पर्णासंबंधी स्प्रे 4-5 ग्रॅम सल्फेट ऑफ पोटॅश / लि आणि ठिबक 15 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश / लि द्वारे वाढवावा जर गेल्या 20 दिवसांपासून लागू केले नाही.

4. बेरी क्रॅकिंगच्या समस्या टाळण्यासाठी/कमी करण्यासाठी कॅनोपी मध्ये पुरेसा सूर्यप्रकाश आणि हवेच्या हालचालीसाठी कॅनोपी व्यवस्थापित करा.

III. कॅनोपी व्यवस्थापन

द्राक्षबागेतील सध्याच्या वाढीच्या अवस्थेनुसार आणि हवामानाच्या परिस्थितीनुसार

खालील अवस्थेतील करावयाच्या उपाययोजना.

1) ग्री-ब्लूम (फुलोऱ्यापूर्व) अवस्था असलेली द्राक्षबाग:

a) ग्री-ब्लूम अवस्था: GA₃ @ 10 ppm

b) ग्री-ब्लूम अवस्था: GA₃ @ 15 ppm

c) 25% फुलोरा: GA₃ @ 10 ppm

- d) 50% फुलोरा: GA₃ @ 10 ppm
e) 60-80% फुलोरा: GA₃ @ 10 ppm
f) 90-100% फुलोरा: GA₃ @ 60 ppm
g) बेरी सेट झाल्यानंतर: GA₃ @ 40-50 ppm + IAA @ 10 ppm

2) मणी सेटिंगपासून 8 मिमी बेरी आकारपर्यंत:

ज्या द्राक्षबागांमध्ये बेरी सेटिंग पूर्ण झाले आहे, त्या ठिकाणी घड थिनिंग (bunch thinning) आणि बेरी थिनिंग (berry thinning) फार महत्वाचे ठरते. घडांची संख्या आपल्या उद्दिष्टानुसार (किसमिस, स्थानिक बाजारपेठ, निर्यात) ठेवावी. प्रत्येक घडामध्ये ठेवण्यात येणाऱ्या बेरींची संख्या घडाचा प्रकार, वाण इत्यादींवर आधारित असावी. वाणानुसार बेरी धारणा पुढीलप्रमाणे करावी.

वाण	प्रति घड रेचीस संख्या		प्रति घड मणी संख्या	
	स्थानिक	निर्यात	स्थानिक	निर्यात
थॉम्पसन सिडलेस	12-14	10-12	130-140	100-120
तास-ए-मणेश	12-14	10-12	130-140	100-120
सोनाका	14-16	12-14	140-150	130-140
माणिक चमण	14-16	12-14	140-150	130-140
सरिता सिडलेस	14-16	12-14	140-150	130-140
रेड ब्लोब	10-12	8-10	80-90	70-75
नानासाहेब पर्यंत सिडलेस	10-12	8-10	80-90	75-80
क्रिमसन सिडलेस	10-12	10-12	120-130	100-120

3) घडाच्या विकासासाठी पानांची आवश्यकता:

घडाच्या विकासासाठी लागणाऱ्या पानांच्या आवश्यकतेला प्राधान्य दिले पाहिजे. सुमारे 500 ग्रॅम वजनाचा घड (100-120 बेऱ्या) विकसित करण्यासाठी एका वेलीवर किमान 12 पाने असावीत आणि त्या पानांचे एकूण क्षेत्रफळ सुमारे 160-170² से.मी. असावे. साधारणपणे एका पानाच्या आधारेने 6-8 बेऱ्या विकसित होतात. ही पानांची आवश्यकता बेरी सेटिंगपर्यंत पूर्ण करता येते. त्यामुळे प्री-ब्लूम अवस्थेतून बेरी सेटिंग पूर्ण होईपर्यंत नायट्रोजनयुक्त खतांचा (युरिया, 12:61:0, अमोनियम सल्फेट

इ.) वापर ड्रिपद्वारे करावा. वेलीच्या टोकाचा (shoot tip) वळण/वक्रता कशी आहे यावरून खतांची गरज ठरवता येते.

4) कमी तापमानाचा परिणाम:

काही द्राक्ष उत्पादन क्षेत्रांमध्ये (बोरी, इंदापूर, सटाणा, फलटण इ.) लवकर छाटणी केली जाते. अनेक द्राक्ष उत्पादक भागांत किमान तापमान 12°C पेक्षा कमी असते. पांढऱ्या सीडलेस वाणांमध्ये, वेरायझन (veraison) जवळील अवस्थेत घडांचा हिरवा रंग बदलून गुलाबी होतो. हा एक शारीरिक (physiological) बिघाड आहे. किमान तापमान 7°C च्या खाली एक ते दोन दिवस राहिल्यास गुलाबी रंगद्रव्य (pink pigmentation) दिसू लागते. गुलाबीपणा थांबवण्यासाठी कोणतेही प्रभावी नियंत्रण उपाय उपलब्ध नसले तरी काही व्यवस्थापन पद्धती अवलंबल्यास घडांचे नुकसान कमी करता येते.

- वेरायझन सुरू होण्यापूर्वी द्राक्षघड कागदाने झाकणे
- द्राक्षबागेत सिंचन वाढवणे
- बागेत विविध ठिकाणी आग पेटवून तापमान वाढवणे

या उपायांमुळे समस्यांची तीव्रता कमी करण्यात मदत होते.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे

5) दवाचा बेरी विकासावर परिणाम:

यावर्षी द्राक्ष उत्पादक सर्व भागांत पावसाचे प्रमाण जास्त होते आणि पावसाचा कालावधीही लांब होता. त्यामुळे आगामी महिन्यांत सकाळच्या वेळी दव तयार होण्याचे प्रमाण वाढणार असून, काही ठिकाणी दुपारपर्यंतही दव टिकून राहू शकते. यामुळे वेलांच्या कॅनॉपीमध्ये सापेक्ष आर्द्रता वाढेल. आर्द्रतेत झालेली वाढ डाऊनी मिल्ड्यू सारख्या प्रमुख रोगांच्या बीजाणूंना पुन्हा सक्रिय करण्यास मदत करते. बेरी सेटिंगनंतर जर संध्याकाळी कॅनॉपी कोरडी राहत असेल, तर पावडरी मिल्ड्यूचा प्रादुर्भाव होण्याची शक्यता वाढते. बुरशीनाशकाच्या वापरापेक्षा द्राक्षबागेतील कॅनोपी मॅनेजमेंट रोग नियंत्रणात अधिक महत्त्वाची भूमिका बजावते.

खालील उपाय केल्यास कॅनोपीतील आर्द्रता कमी होऊन फवारणीचे कव्हेरेज सुधारते आणि रोग नियंत्रणास मदत होते:

- २-३ तळाची पाने काढणे
- जादा फुटवे काढणे
- बाजूच्या फुटव्यांचे (side shoots) नियंत्रण
- बेरी सेट झाल्यानंतर फुटवे foliage wire वर व्यवस्थित मांडणे

या उपायांमुळे आर्द्रता कमी होते आणि रोग नियंत्रणासाठी फवारणीची परिणामकारकता वाढते.

IV. रोग व्यवस्थापन

खरड छाटणी नंतरचे दिवस	रोगांचा धोका			
	केवडा	भुरी	बुरशीजन्यकरपा	इतर
122	कमी	मध्यम	कमी	जिवाणू करपा- नाही. तांबेरा - नाही

तापमान हळूहळू कमी होत असल्याने, भुरी रोगाचा प्रादुर्भाव दिसू शकतो आणि त्यासाठी २-२.५ ग्रॅम प्रति लिटर या प्रमाणात गंधकाची फवारणी करावी. जर रोग आधीच दिसू लागला असेल, तर हेक्साकोनाझोल किंवा डायफेनोकोनाझोलची फवारणी करावी. फ्लुक्सापायराक्सेड + डायफेनोकोनाझोल किंवा मेट्राफेनोन किंवा पॉलीऑक्सिन डी झिंक सॉल्ट किंवा सायफ्लुफेनॉमिड हे देखील भुरी रोगावर प्रभावीपणे नियंत्रण मिळवतात.

जैविक नियंत्रण घटकांचा नियमित वापर सुरू ठेवावा विशेषतः अँपेलोमायसेस विवस्क्वालिस. तापमानात घट झाल्यामुळे, २ मिली प्रति लिटर या प्रमाणात कार्बोटेसेनची फवारणी करावी, ज्यामुळे केवळ द्राक्षांना तडे जाणेच नव्हे, तर भुरी रोगावरील बऱ्याच भुरी नियंत्रण मिळेल.

कीड आणि त्याचे व्यवस्थापन

ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

वाढीचा टप्पा: ऑक्टोबर छाटणीनंतर बेरी विकासाचा टप्पा ते व्हेरायसन पर्यंत

- अनुकूल हवामानामुळे मिलीबग, थ्रिप्स आणि माइट्सची संख्या दिसून येते.
- बुप्रोफेझिन २५ एससी @ १.२५ मिली प्रति लिटर पाण्यात (PHI ६५ दिवस) स्पॉट फवारणी मिलीबग विरुद्ध प्रभावी आहे. मिलीबगची संख्या कमी करण्यासाठी मेटारायझियम, ब्यूव्हेरिया आणि लेकॅनिसिलियम सारख्या कीटकनाशक बुरशीचा वापर वनस्पती धुण्यासाठी केला जाऊ शकतो. जर वरील कीटकनाशकांसह PHI उपलब्ध नसेल, तर ट्रायसिलॉक्सेन पॉलिथर सर्फॅक्टंट @ ०.३ मिली प्रति लिटर पाण्यात १०-१२ लिटर पाण्यातून स्पॉट फवारणी करून रोपे आणि शेतातील घडामधून मिलीबग आणि हनीड्यू काढून टाकता येतात, त्यानंतर घड पाण्याने धुवावे.
- थ्रिप्सचे व्यवस्थापन करण्यासाठी जास्तीची वाढ काढून टाका. जर कीटकनाशकांचा वापर आवश्यक असेल, तर माइट्सच्या व्यवस्थापनासाठी दिले जाणारे अबामेक्टिन देखील फुलकिड्यांचे नियंत्रण करेल.
- बहुतेक द्राक्ष बागेत कोळीचा प्रादुर्भाव वाढू शकतो. जर कोळीचा प्रादुर्भाव दिसून आला तर सल्फर ८० डब्ल्यूडीजी @ १.५-२.० ग्रॅम/लीटर किंवा अबामेक्टिन १.९ ईसी @ ०.७५ मिली/लीटर

(पीएचआय ३० दिवस) किंवा बायफेनाझेट २२.६ एससी @ ०.५ मिली/लीटर (पीएचआय ३० दिवस) पाणी द्यावे.

- द्राक्षाच्या घडांमधून आणि द्राक्षबागांमधून सर्व फुटलेले/खराब झालेले बेरी काढून टाकावेत. या बेरी एका कंटेनरमध्ये गोळा करा आणि हा कंटेनर द्राक्षबागांपासून सुमारे १०० फूट अंतरावर सावलीत ठेवा. व्हिनेगर माश्या या कुजणाऱ्या बेरींकडे आकर्षित होतील. या टाकून दिलेल्या बेरींवर माश्या घिरट्या घालताना दिसतील तेव्हा त्यांना मारण्यासाठी स्पिनोसॅड ४५ एससी @ ०.२५ मिली प्रति लिटर पाण्यातून कंटेनरवर फवारणी करा.
- सांगली आणि सोलापूर या द्राक्ष उत्पादक प्रदेशांमध्ये मावा किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येतो. हे मावा काळे रंगाचे असतात आणि त्यांच्या खाण्यामुळे घड आणि फांद्यावर मधाचा रस दिसून येतो. इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एसएल @ ०.४ मिली प्रति लिटर पाण्यात मिसळून प्रभावी आहे. परंतु, हे मावा पुढील महिनाभर येत राहतील आणि कीटकनाशकांचा वारंवार वापर करणे योग्य नाही. त्यांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी पिवळे चिकट सापळे लावा. लेकानिसिलियम लेकानी, ब्यूव्हेरिया बेसियाना आणि मेटारिझियम अॅनिसोप्लिया यांचा वापर देखील माव्यांविरुद्ध प्रभावी आहे. द्राक्षाच्या वेळींवर फवारणी करण्याऐवजी सापळा पिक चवळीची लागवड करणे आणि वारंवार कीटकनाशके फवारून या झाडांवर मावा मारणे देखील प्रभावी आहे.

